

В. А. Сусла, студент (*ХНУРЕ, Харків*)

А. В. Сергієва, старший викладач (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник.

ЗОБРАЖЕННЯ ВІЙНИ В ЛІТЕРАТУРІ ТА МИСТЕЦТВІ: «УКРАЇНА В ОГНІ» О. ДОВЖЕНКА

Війна – це завжди тяжке випробування для будь-якої країни та народу. Нажаль, Друга світова війна не обійшла і Україну. Недивно, що війна знайшла своє відображення у багатьох творах української літератури ХХ століття.

Мета нашої роботи – дізнатися про відображення війни в літературі та мистецтві. Актуальність цього дослідження зумовлена тим, що ми не повинні забувати жахливі події та не повторювати помилок минулого.

Багато письменників залишались на окупованій території, деякі були евакуйовані, але більшість знаходилась на фронті. Багато бачили, пропустили через себе, свої почуття, свою свідомість всі страхіння війни. Під час війни українські митці створили багато літературних творів, наприклад, «Україна в вогні» Олександр Довженко, «Похорон друга» Павло Тичина, «Мандрівка в молодість» Максим Рильський, «Ярослав Мудрий» Іван Кочерга.

Тема війни завжди була присутня в літературі та мистецтві. Цій жахливій події присвячені найяскравіші твори художнього кіно. Та, на жаль, розглянути більш детально всі витвори мистецтва в такому невеликому обсязі просто неможливо, тому ми зупинимося на кіноповісті Олександра Довженка «Україна в огні».

У цьому творі дуже яскраво відображаються події Другої світової війни. Письменник показує тяжке становище людей, які змушені обирати між обов'язком, патріотизмом і благополуччям, навіть життям. Зобразив важке життя жінки у період війни, стосунки між батьками і дітьми. Можна згадати момент, коли Олена просить Василя залишитись з нею на ніч, бо не хоче щоб її збезчестили німці. Тобто жінка, мати, не хоче давати своїй землі чужого поріддя.

В якості головних героїв тут виступають звичайні люди. Під час війни вони зазнавали дуже великих втрат, але не дивлячись на це, вони все одно виконували свою повсякденну роботу.

На самому початку твору зображено село Тополівка. Тут мешкають звичайні люди, працівники, які трудяться на благо своєї Вітчизни, виховують своїх дітей гідними своїх предків.

Ось за столом зібралася славна родина Запорожців. «У садочку біля чистої хатини, серед квітів, бджіл, дівтори та домашнього птаства, за столом у тихий літній день сиділа, мов на картині родина колгоспника Лавріна Запорожця і тихо співала "Ой піду я до роду гуляти"» [4, с. 235]. Вони святкують день народження своєї матері, куди люди з'їхалися з усіх куточків села. Але раптом в одну мить все руйнується. Почалася Велика Вітчизняна війна. Ця жахлива подія поділила життя людей на «до» і «після». І ось уже везе старий Запорожець п'ятьох своїх синів на війну, і в перший день війни втрачає першого – славного чорноморця Савку. Доля родини Запорожців є втіленням долі всього українського народу за часів війни. У повісті українці змальовані працьовитими, терплячими, винахідливими, та мужніми. Але не всі. Ось Павло Хутірний став зрадником, бо не розумів вічних істин, не знав рідної історії. Довженко створив величні й прекрасні жіночі образи (Тетяна Запорожець, її дочка Олеся, Христя Хутірна, Мотря Левчиха та ін.). Олеся – найближча серцю автора. Вона глибоко переживає окупацію. Постаріла, посивіла, але залишилася прекрасною душею. До останнього молилася вона за свого Василя. І діждалася його.

Автор зображує й інших людей, тих, кому байдужа доля країни, тих, хто злякався, втік. Тільки морально слабкі люди здатні були на це. Вони втекли туди, де спокійно жити. І не зрозуміти їм, як багато важить для них земля, хата, могили дідів і прадідів.

У своєму творі митець засуджує війну. Також він вважає злочином евакуацію. На думку Олександра Довженка злочин – залишати землю ворогові, злочин – не захищати свою Батьківщину, свою родину, злочин – не намагатись боронити свій народ.

Війна знайшла своє яскраве відображення у багатьох витворах мистецтва. Літературні твори стали відображенням життя усієї країни, усього народу. Письменники змогли показати страждання людей та незламний дух українців, силу, прагнення до волі.

Література

1. Бібліотека української літератури <https://www.ukrlib.com.ua/tvory/printit.php?tid=7051>
2. Бібліотека української літератури <https://www.ukrlib.com.ua/tvory/printit.php?tid=7050>
3. Бібліотека української літератури <https://www.ukrlib.com.ua/tvory/printit.php?tid=11323>
4. Довженко О. П. Україна в огні. ФОЛІО Харків, 2010. 350 с.